

Brüssel, 22.1.2014
SWD(2014) 18 final

KOMISJONI TALITUSTE TÖÖDOKUMENT
MÕJUHINNANGU KOMMENTEERITUD KOKKUVÕTE

Lisatud dokumendile:

Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsus,
milles käsitletakse ELi kasvuhoonegaaside heitkogustega kauplemise süsteemi
turustabiilsusreservi loomist ja toimimist ning millega muudetakse direktiivi
2003/87/EÜ

{COM(2014) 20 final}
{SWD(2014) 17 final}

KOMISJONI TALITUSTE TÖÖDOKUMENT

MÕJUHINNANGU KOMMENTEERITUD KOKKUVÕTE

Lisatud dokumendile:

Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsus,
milles käsitletakse ELi kasvuhoonegaaside heitkogustega kauplemise süsteemi
turustabiilsusreservi loomist ja toimimist ning millega muudetakse direktiivi
2003/87/EÜ

1. PROBLEEMI MÄÄRATLUS

Kolmanda kauplemisperioodi (2013–2020) alguses oli ELi heitkogustega kauplemise süsteemis (HKS) üle umbes 2 miljardit lubatud heitkoguse ühikut (LHÜ)¹ [terminit „LHÜ” käsitatakse direktiivi 2003/87/EÜ artikli 3 punktis a määratletud „saastekvoodi” tähenduses]. Prognoositakse, et lähiaastatel ülejääk suureneb ja ulatub 2020. aastaks rohkem kui 2,6 miljardi LHÜni. Seejärel hakkab ülejääk vähehaaval vähenema, jõudes 2028. aastaks ligikaudu 2,1 miljardi LHÜni (võrdlusstsenarium²).

ELi HKS-i praeguse tasakaalustamatuse peamine tekkepõhjus on majanduskriis ning rahvusvaheliste ühikute suur sissevool 2. etapi lõpus, mille tingisid 3. etapis kehtestatud piirangud teatavate ühikute kasutamisele. Valitseb lahknevus enampakkumisele pandavate LHÜde koguse (mis määratakse väga rangete eeskirjade alusel) ning paindliku ja majanduslikult, fossiilkütuste hindadest ja täiendavatest heite vähendamise meetmetest mõjutatud LHÜde nõudluse vahel.

Kuigi sellises piiramise ja kauplemise süsteemis nagu ELi HKS on kokkulepitud keskkonnaeesmärk, mida väljendatakse ülemmäärana ehk teatava ajavahemiku jooksul koguheitte vähendamisenä, tagatud, on kogukuludes väljendatud kulutõhususe eesmärk samuti väga tähtis. Suur ülejääk on probleem, kuna arvatakse, et see toob ELis kaasa suured CO₂-heittega seotud kapitalikulud ja pikaajalised investeeringud, milles ei võeta piisavalt arvesse CO₂-heitte vähendamise vajadust. See vähendab turupõhiste tulemuste dünaamilist tulemuslikkust ning suurendab seega keskpikas ja pikas perspektiivis kliimaprobleemide lahendamiseks vajalikke üldkulusid.

3. etappi üleminekuga seotud regulatiivsed muudatused suurendasid tasakaalustamatust ajutiselt veelgi. Lühiajalise meetmena selle probleemi mõju leevendamiseks tegi komisjon ettepaneku lükata 3. etapi alguses 900 miljoni LHÜ müümine enampakkumisel edasi (*back-loading*). Liikmesriigid esitasid kõnealuse meetme kohta pooldava arvamuse kliimamuutuste komitee komiteemenetluse ajal. Kuigi kõnealune meede on praegu Euroopa Parlamendis ja nõukogus käsitlemisel, võetakse käesolevas mõjuhinnangus LHÜde enampakkumisel

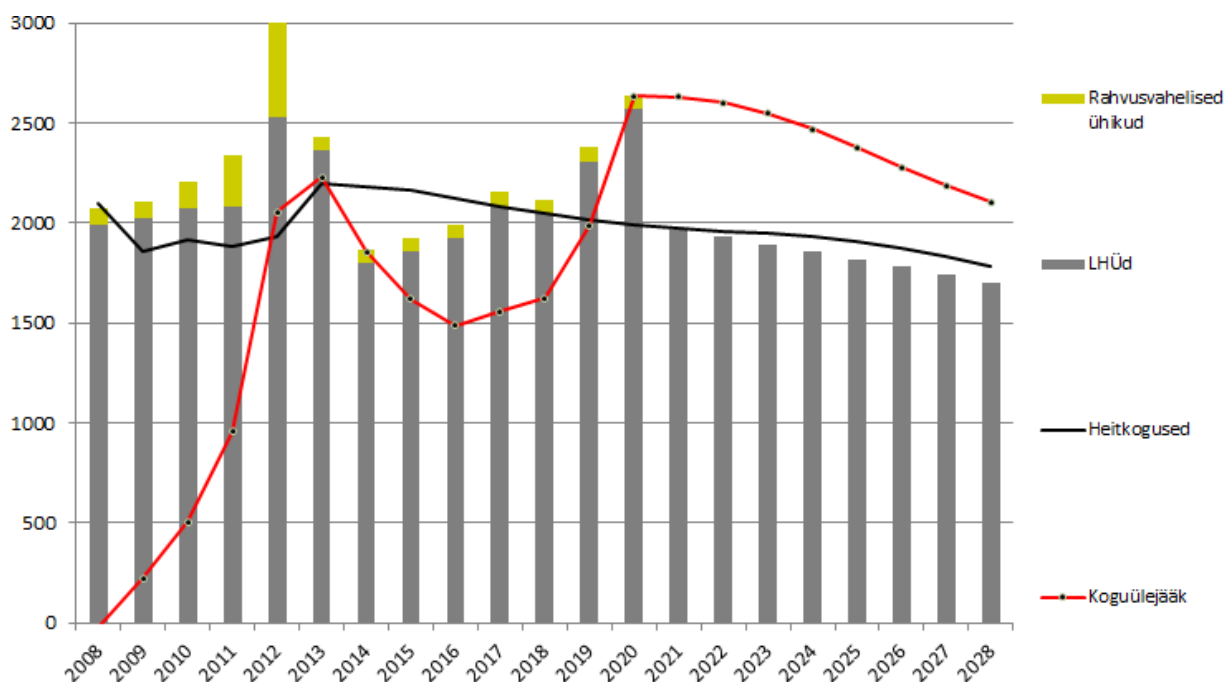
¹ Ülejääk on erinevus teatava aasta lõpus nõuete täitmiseks saadaolevate LHÜde kumulatiivse summa ja sama aasta lõpuks heitenõuete täitmiseks kasutatud LHÜde kumulatiivse summa vahel.

² Võrdlusstsenariumi puhul eeldatakse kehtivate meetmete täielikku rakendamist, sealhulgas taastuvenergia ja kasvuhoonegaaside heite vähendamise eesmärkide saavutamist aastaks 2020 ning energiatõhususe direktiivi rakendamist. Alusstsenariumi puhul võetakse arvesse üksnes juba rakendatud meetmeid ning eeldatakse, et kõik liikmesriigid kõiki eesmärke (nt taastuvenergiaga seotud eesmärke) ei saavuta. Alusstsenariumi puhul eeldatakse, et ülejääk püsib 2020. aastal 2 miljardi LHÜ juures.

müümise edasilükkamist kui fakti. Edasilükkamise ja käesolevas mõjuhinnangus käsitletud meetmetega püütakse saavutada teineteist täiendavaid eesmärgi.

Nagu Euroopa CO₂-turu olukorda 2012. aastal käsitlevas aruandes (CO₂-turu aruanne)³ on juba rõhutatud, tekitab edasilükkamine siiski uuesti LHÜde ülejäägi 2019. ja 2020. aastal. Seega ei mõjuta see struktuurse ülejäägi keskmist suurust, milleks on üle 1,8 miljardi LHÜ 3. etapis ning mis suureneb 2,6 miljardi LHÜni 2020. aastal (vt joonis 1). Käesoleva mõjuhinnangu keskmises on nimelt *struktuurne* ülejääk ja lahendused selle vähendamiseks jätkusuutlikul viisil.

Joonis 1: varasem ja prognoositud pakkumine ja nõudlus aastani 2028 LHÜde müügi edasilükkamise korral

2. EESMÄRK

Tegevuseesmärgiks on tagada CO₂-turu mitmeperioodiline tõhusus⁴ lähiajal ja hiljem turutingimustes, mida iseloomustab ulatuslik enampakkumine, võttes arvesse lihtsuse ja prognoositavuse vajadust. Selleks tuleb tegeleda struktuurse ülejäägiga, mis arvatavasti püsib isegi siis, kui pärast 2020. aastat rakendatakse 2030. aasta raamistikus muid võimalikke meetmeid (st lineaarse vähendamisteguri läbivaatamine, rahvusvaheliste ühikute kasutamine, kohaldamisala laiendamine). Samuti on vaja suurendada ELi HKS-i vastupidavust, pidades silmas ulatuslikke sündmusi, mis võivad tõsiselt häirida pakkumise ja nõudluse tasakaalu.

3. POLIITIKAVÕIMALUSED

Novembris 2012 esitas komisjon CO₂-turu aruandes kuuest võimalikust struktuurimeetmest koosneva mittetäieliku nimekirja. 2030. aasta kliima- ja energiapoliitika raamistiku mõjuhinnang sisaldab üldist hinnangut nende kuue võimaliku meetme mõju kohta. Kõnealuste meetmetega ei ole realselt võimalik pakkumise ja nõudluse vahelist tasakaalu lühiajalises perspektiivis taastada, vaid neil oleks mõju üksnes 2030. aastani ulatuvas raamistikus

³ COM (2012) 652.

⁴ Seoses CO₂-turgudega tähendab see optimaalset tasakaalu CO₂-hinnasignaali ja selliste CO₂-heitte vähendamisse suunatud investeringute vahel, mida on vaja teha nüüd ning mida läheb vaja tulevikus.

(lineaarse vähendamisteguri läbivaatamine varajases etapis, ELi HKSi kohaldamisala laiendamine muudele sektoritele ning juurdepääs rahvusvahelistele ühikutele). Heite vähendamise eesmärgi suurendamist käsitlev meede on 2030. aastani ulatuva raamistiku mõjuhinnangus sidusrühmadelt saadud tagasiside põhjal põhitähelepanu alt välja jäetud. Struktuurimeetmeid käsitleva avaliku konsultatsiooni käigus kerkis esile veel üks võimalus – luua reservimehhanism, millega muuta enampakkumisel müüdavate LHÜde pakkumine paindlikumaks.

Tabel 1: CO₂-turu aruandes esitatud võimaluste võrdlus

	Sidusrühmade seisukohad*	Potentsiaalne tulemuslikkus Euroopa CO₂-turu toimimise parandamisel 3. etapis
a) ELi kasvuhoonegaaside heite vähendamise eesmärgi suurendamine 30 %-ni aastaks 2020	Väga väike toetus	<p>Ei ole hindamisel kesksel kohal.</p> <p>Sellega oleks kaasnenud enampakkumisel müüdavate LHÜde pakkumise vähenemine 3. etapis ligikaudu 1,4 miljardi LHÜ võrra. See võiks parandada turu toimimist lühiajalises perspektiivis.</p> <p>Heite võrdlusprognoosid 2020. aasta kohta on juba väga lähedal tasemetele, mis vastavad heite 30 %-lise vähendamise eesmärgile. See tähendab, et kui EL ei ole võib-olla valmis suurendama oma heite vähendamise eesmärki 30 %-ni, võib muude kokkulepitud eesmärkidega vähendada heidet ELis tasemeni, mida oleks vaja, et tõsta eesmärk 30 %-le.</p>
b) Teatava arvu saastekvootide kõrvaldamine 3. etapis	Keskmine toetus	LHÜde kõrvaldamine varajases etapis võib tekitada nende puuduse ning parandada turu toimimist lühiajalises perspektiivis.
c) Aastase lineaarse vähendamisteguri varajane läbivaatamine	Keskmine toetus	<p>Piiratud võimalused parandada turu toimimist lühiajalises perspektiivis.</p> <p>Kuid avaldab eeldatavasti positiivset mõju keskpikas ja pikas perspektiivis.</p>
d) ELi HKSi kohaldamisala laiendamine muudele sektoritele	Piiratud toetus (3. etapi puhul)	<p>Piiratud võimalused parandada turu toimimist lühiajalises perspektiivis.</p> <p>Tuleb hinnata haldusprobleeme ja täiendavalt uurida võimalusi, kuidas parandada turu toimimist alates 4. etapist.</p> <p>Muu võimalik kasu, nt tehnoloogia suhtes neutraalsed stiimulid kõigis sektorites.</p>
e) Rahvusvaheliste ühikute kasutamine	Piiratud toetus (3. etapi puhul)	<p>Väga piiratud võimalused parandada turu toimimist lühiajalises perspektiivis.</p> <p>Tagastatud rahvusvahelised ühikud kokku moodustavad juba praegu rohkem kui kaks kolmandikku aastani 2020 tagastada lubatud kogusest.</p>

f) Vabalt valitud hinnajuhtimismehhanismid	Väga piiratud toetus mehhanismile, mis keskendub hinnale	Ei ole hindamisel kesksel kohal. ELi HKS on mahul, mitte hinnal põhinev vahend.
Lisavõimalus	Keskmine toetus mehhanismile, mis keskendub (enampakkumisel müüdavate) LHÜde pakkumisele, et vähendada turu tasakaalustamatust	Võimalus parandada turu toimimist lühiajalises perspektiivis. Kõige kasulikumaks ja lihtsamaks mehhanismiks peetakse LHÜde reservi.

Seetõttu keskendutakse käesolevas hinnangus kolmele võimalusele ja mitmele alavõimalusele, mida oleks võimalik realselt rakendada ning millega oleks juba võimalik taastada ELi HKS-i nõuetekohane toimimine lühiajalises perspektiivis:

- Võimalus 1: teatava arvu LHÜde kõrvaldamine 3. etapis.
- Võimalus 2: paindlikum pakkumine enampakkumistel turustabiilsusreservi vormis (lisavõimalus, mis tugineb CO₂-turu aruande kohaseid vabalt valitud hinnajuhtimismehhanisme käsitlevale võimalusele).
- Võimalus 3: turustabiilsusreservi kombineerimine teatava arvu LHÜde kõrvaldamisega 3. etapis.

3.1. Alavõimalus: LHÜde lõplik kõrvaldamine

Pidades silmas praegust LHÜde ülejääki ja selle oodatavat suurenemist, seatakse käesoleva hindamise jaoks suurem kasutuselt kõrvaldatavate LHÜde ülempiir – 1400 miljonit LHÜd.

Loomulikult võidakse kaaluda ka muid ülempiire kasutuselt kõrvaldatavate LHÜde jaoks. Tundlikkusanalüüsina hinnatakse teist alavõimalust (võimalus 1b), mille puhul kõrvaldataks kasutuselt 500 miljonit LHÜd.

3.2. Alavõimalus: turustabiilsusreserv

Turustabiilsusreserv toimiks põhimõtteliselt järgmiselt:

- reservi lisatakse LHÜsid, mis arvatakse maha tulevikus enampakkumisel müüdavate LHÜde kogusest, et vähendada turu ebastabiilsust, mis on tekkinud ELi HKSis suure ajutise LHÜde ülejäägi tõttu;
- reservist vabastatakse LHÜsid, mis lisatakse tulevikus enampakkumisel müüdavate LHÜde kogusele, et vähendada turu ebastabiilsust, mis on tekkinud ELi HKSis suure ajutise LHÜde puudujäägi tõttu.

Turustabiilsusreserv on eeskirjadel põhinev mehhanism, mis muudaks vaid seda, millal LHÜd enampakkumisele pannakse. See ei mõjutaks LHÜde tasuta eraldamise ajastust. Lisaks ei mõjutaks see ülempiiri ning keskkonnanäesmärkide raskusaste ei muutuks.

Reservi ülesehitust käsitlevate eri aspektide eelhindamise põhjal hinnatakse mitut alavõimalust, mis on seotud nende otsustavate teguritega, mille põhjal lisatakse reservi või vabastatakse reservist LHÜsid (käivitavad tegurid), ning kohandamise suurust, et selgitada välja nende mõju turu tasakaalustamatusele. Muud elementide kombinatsioonid oleksid samuti võimalikud.

Tabel 2: Alavõimalus: turustabiilsusreserv

Kirjeldus	Võimalus	Käivitustegur	Kohandamise suurus
Kitsas suhteline vahemik/piiramata kohandamine	2a	Koguülejäak väljaspool 40–50 % ülempiiriist	Vahe ettemääratud vahemiku ja ülejäägi vahel/piiramata
Kitsas suhteline vahemik/piiratud kohandamine	2b	Koguülejäak väljaspool 40–50 % ülempiirist	Kuni 100 miljonit LHÜd
Lai absoluutne vahemik/piiramata kohandamine	2c	Koguülejäak väljaspool 400–1000 miljonit LHÜd	Vahe ettemääratud vahemiku ja ülejäägi vahel/piiramata
Lai absoluutne vahemik/piiratud kohandamine	2d	Koguülejäak väljaspool 400–1000 miljonit LHÜd	10 % kumulatiivsest ülejäägist/100 miljonit LHÜd
Aastane muutus/piiramata	2e	Aastane muutus ülejäägis > 100 miljonit LHÜd	Piiramata/ülejäagi muutus rohkem kui 100 miljonit LHÜd
Aastane muutus/piiratud	2f	Aastane muutus ülejäägis > 100 miljonit LHÜd	50 % ülejäägi muutusest, mis on suurem kui 100 miljonit LHÜd
SKP	2g	SKP kasvuprognosis väljaspool 2–3 %	200 miljonit LHÜd

Enamiku alavõimaluste puhul keskendutakse ülejäägil põhinevatele käivitusteguritele. Nendega on seotud see oluline eelis, et nende puhul on võimalik arvesse võtta täiendavate meetmete mõju (nt taastuenergia ja energiatõhusus meetmeid). Sidusrühmade arvates on oluline, et ELi HKS jääks kogustel põhinevaks mehhanismiks, kus CO₂-hinnal põhinevaid hinnasignaale ei määra poliitikakujundajad, vaid turg. Hinnapõhised käivitustegurid ei ole käesolevas hinnangus kesksel kohal.

Esimese alavõimaluste rühma (võimalused 2a–2f) puhul keskendutakse ülejäägil põhinevatele käivitusteguritele, mis on seotud kas kumulatiivse ülejäägi või ülejäägis toimuva muutusega. Mehhanismi eesmärk oleks hoida ülejääk eelnevalt kindlaksmääratud vahemikus (*band*). Kuna seisukohad käivitustegurite optimaalse väärtuse osas ei ole veel lõplikud, on valitud erinevad ülejääki käsitlevad vahemikud, et saaks arvesse võtta tundlikkusanalüüsi vahemike erineva taseme ja ulatuse mõju kohta. Üldiselt hinnatakse kahte varianti: ühe puhul on teatav garantii, et vältida suuri muutusi LHÜde pakkumises (kas piiratakse kohandamise suurust või kohandamine määratakse protsendina kumulatiivsest ülejäägist), ning teise puhul kohandamist ei piirata.

Ühe variandi puhul vaadeldakse reservi, millel on välisel näitajal põhinev käivitustegur. Täpsemalt põhineb see SKP kasvu prognoosidel, mis avaldatakse Euroopa sүgisestes majandusprognoosides. Kuna vahemikku ei väljendata otseselt LHÜdes, tuleb välisel näitajal põhinevate käivitustegurite puhul võtta igal juhul lisameetmeid, et määrata kindlaks reservi lisatavate või sealt vabastatavate LHÜde kogus. Võttes arvesse, et SKP kasvu ühikut on keeruline täpselt ümber arvestada LHÜde määraks, hinnatakse välisel näitajal põhinevat

käivitustegurit vaid koos eelnevalt kindlaksmääratud 200 miljoni LHÜ suuruse kohandamiskogusega.

3.3. Alavõimalus: turustabiilsusreservi ja lõpliku kõrvaldamise kombinatsioon

Võrdlemise lihtsustamiseks kasutatakse LHÜde lõpliku kõrvaldamise jaoks sama kogust mida võimaluse 1b puhul (500 miljonit LHÜd). Seoses turustabiilsusreservi ülesehitusega põhineb see keskse(te)l võimalus(te)l, mis selguvad turustabiilsusreservi erinevate alavõimaluste eelhindamisest. Näiteks neist ühe puhul ei kohaldata laia absoluutset vahemikku ega aastast kohandamist, millega lisatakse LHÜsid reservi protsendina kumulatiivsest ülejäägist.

4. MÕJUANALÜÜS

4.1. Turu tasakaal

Hinnatakse, kas lõplikku kõrvaldamist ja turustabiilsusreservi käsitlevate võimalustega on võimalik praegust turu suurt tasakaalustamatust vähendada. Turustabiilsusreservi puhul hinnatakse 2. etapi (2008–2012) andmete põhjal ka seda, kas eri võimalustega oleks olnud võimalik probleemi ennetada, kui neid oleks rakendatud juba 2. etapis.

Lõplik kasutuselt kõrvaldamine

- Kui lõplikult kõrvaldada kasutuselt suur hulk LHÜsid (võimalus 1a), peaks turu tasakaalustamatus peagi vähenema ilma, et see 3. etapis hiljem uuesti suureneks. Näib, et see on mitmeperioodilise tõhususe eesmärgiga rohkem kooskõlas kui alusstsenaarium 0.
- Kui kasutuselt lõplikult kõrvaldatavate LHÜde kogust vähendatakse 500 miljonini (võimalus 1b), väheneks vastavalt meetme stabiliseeriv mõju ning tekiks uus ülejääk hiljem 3. etapis. See parandaks mitmeperioodilist tõhusust vähem kui suure hulga LHÜde lõplik kõrvaldamine.

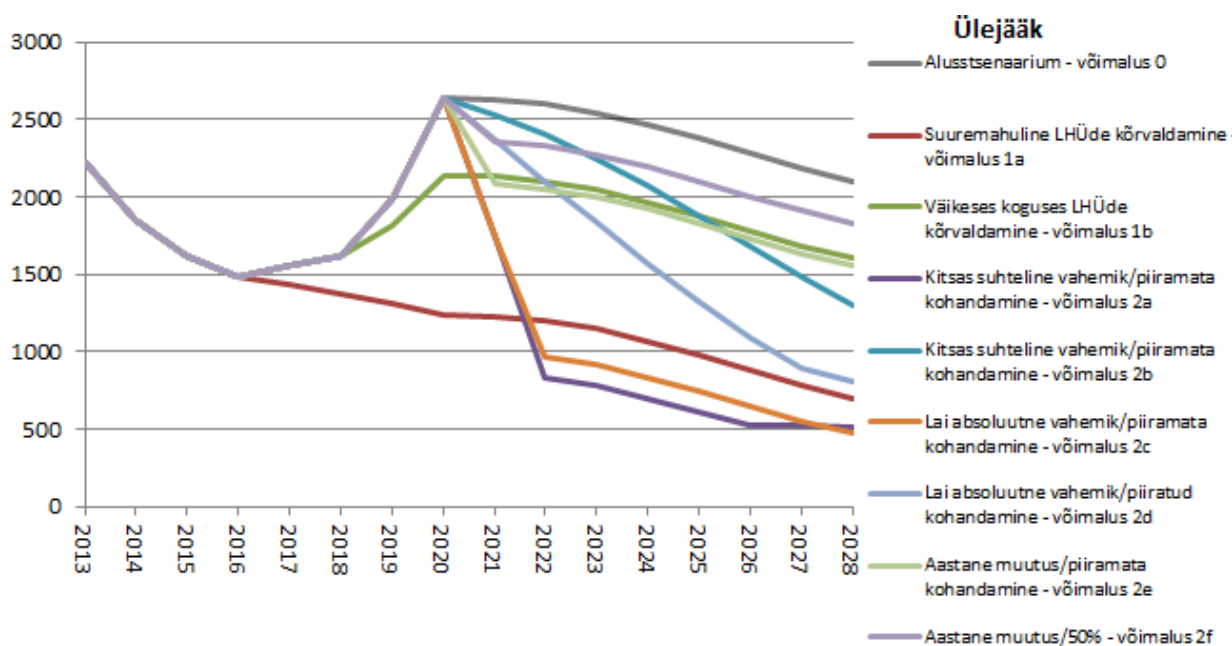
Turustabiilsusreserv

- Eri alavõimalustega on suure ülejäägi kuhjumist võimalik erineval määral ennetada ning hiljem seda vähendada (vt **Error! Reference source not found.**) Teatavate alavõimalustega oleks olnud probleemi võimalik ennetada paremini kui teistega. Siiski peaks kõigi alavõimalustega olema võimalik probleem lahendada, kuid erineva kiirusega.
- Ülejäägil põhinevad käivitustegurid on tõhusamad kui SKP-I põhinevad käivitustegurid, kui võtta arvesse nõudluse muutumist, mis ei tulene üksnes makromajanduslikest muutustest, vaid ka muudest teguritest, mis võivad mõjutada nõudlust (nt täiendavate meetmete mõju). Nende puhul on võimalik paremini arvesse võtta ka pakkumisega seotud tegureid, näiteks muutusi rahvusvaheliste ühikute sissevoolus.
- Kui võrrelda erinevaid ülejäägil põhinevaid käivitustegureid, peaksid need tegurid, mis põhinevad kumulatiivsel ülejäägil, olema olukorras, kus turu tasakaal on tänu LHÜde müügi edasilükkamisele juba paranenud, tõhusamad kui need, mis põhinevad ülejäägi muutumisel aasta jooksul. Kuigi tasakaalu muutustel põhinevate käivitustegurite abil saab tõhusamalt vältida turu tasakaalustamatust, ei aita nad ülejääki vähendada, kui turg tasakaalust välja läheb.
- Lihtsuse seisukohalt on paremad ülejäägil põhinevad käivitustegurid, mille vahemikud on väljendatud absoluutarvudes. Lisaks ei pruugi selline suhteline

vahemik, mis aja jooksul koos ülemmäära vähenemisega kitseneb, anda soovitud tulemusi, kui vajadus maandada LHÜ hinnaga seotud riske suureneb.

- Laiem vahemik peaks koguseid ning kohandamise sagedust vähendama ning aitama ühtlustada enampakkumisel müüdavaid koguseid. Seevastu kitsam vahemik tõenäoliselt suurendab sekkumiste arvu mõlemas suunas, st selliste kohandamiste arvu, millega lisatakse LHÜsid turustabiilsusreservi ning millega varsti pärast seda kõnealused LHÜd reservist vabastatakse.
- Prognoositavuse seisukohalt on paremad piiratud kohandused (st kas kohandatav kogus on selgelt piiratud või määratud kindlaks teatava protsendina kumulatiivsest ülejäägist). Need tagavad ka suurema järjepidevuse seoses enampakkumistega ning toovad kaasa järkjärgulisi muudatusi nii ülejäägis kui ka turustabiilsusreservis. Samas võimaldavad piiramata kohandused suurtele ja kiiretele turutasakaalu kõikumistele paindlikumalt reageerida ning aitavad turu tasakaalu kiiremini taastada. Kuid olukordades, kus ülejääk on suur, võivad need tähendada seda, et pakkumine turul ei suurene mitme aasta jooksul. Selline suur ülejääk võib prognoosi kohaselt tekkida 3. etapi lõpuks.

Joonis 2: ülejäägi muutumine lõplikku kõrvaldamist ja turustabiilsusreservi käsitlevate eri alavõimaluste rakendamise korral, kui see toimub 4. etapis.

Võrdlemise lihtsustamiseks kõiki turustabiilsusreservi käsitlevaid võimalusi täiendavalt ei analüüsitud. Pidades silmas kriteeriumide kombineerimist, on tehtud ettepanek võtta aluseks turustabiilsusreservi käsitlev võimalus 2d (mahupõhised käivitustegurid, lai absoluutarvudes väljendatud ülejääk vahemikus 400–1000 miljonit LHÜd, aastane kohandamine, millega lisatakse reservi LHÜsid 10% ulatuses kumulatiivsest ülejäägist). Seda hinnatakse täiendavalt seoses muu kui turu tasakaalule avalduva mõjuga ning võrreldakse lõplikku kõrvaldamist käsitlevate võimalustega. Kõnealuse võimaluse suur eelis on lihtsus. Kuigi selle võimalusega ei saa turu tasakaalustamatust 3. etapis täielikult kõrvaldada, hakkab see mõju avaldama alates 4. etapi algusest.

See alavõimalus kujutab endast ka turustabiilsusreservi puudutavat osa võimaluses, mille kohaselt kasutatakse **turustabiilsusreservi ja lõpliku kõrvaldamise kombineerimist**.

- Kuigi selle võimaluse puhul ülejääk 3. etapi lõpus taas suureneb, siis võrreldes alusstsenaariumiga 0 see siiski väheneb. Samuti tagab see ülejäägi järkjärgulise vähenemise 4. etapis. Näib, et see on mitmeperioodilise tõhususe eesmärgiga paremini kooskõlas kui alusstsenaarium 0.

4.2. Võimalik mõju CO₂-hinna kujunemisele

Kui LHÜde müüki ei lükata edasi ning ei võeta struktuurseid meetmeid, prognoositakse 2030. aasta kliima- ja energiapoliitika raamistiku hindamisel kasutatud võrdlusstsenaariumi puhul CO₂ hinnaks 2015. aastal 5 eurot ja 2020. aastal 10 eurot. Samas on oodata, et LHÜde ülejääk kasvab edasi ja jõuab 2020. aastal rohkem kui 2,5 miljardi LHÜni, hakates seejärel järkjärgult vähenema. Kui 3. etapis lükatakse edasi 900 miljoni LHÜ müük (alusstsenaarium 0), ei tohiks hinnad prognoositust märkimisväärselt rohkem tõusta, kui allesjäänud ülejääk asjaomasel perioodil on piisavalt suur.

Kui kõrvaldatakse kasutuselt suur hulk LHÜsid (võimalus 1a), oleks mõju CO₂-hinnale 3. etapi esimestel aastatel sama mis LHÜde müügi edasilükkamise puhul, kuid hind 2019. aastal enam uuesti ei tõuseks. Kui lõpliku kõrvaldamisega vähendatakse prognoositavat ülejääki vaid piiratud määral (500 miljoni LHÜd, võimalus 1b), on ka mõju hindadele prognoosi järgi piiratud.

Hinnad võivad tõusta, kui turustabiilsusreserv suureneb. Kui reserv on loodud ning turu tasakaal parem, peaks hindade kujunemisele rohkem mõju avaldama piirmäära vähendamine keskpikas ja pikas perspektiivis. Kui reservist vabastatakse LHÜsid, on võimalik hindade suhteline langus. Mis tahes reserv, millega on võimalik ülejääki vähendada tasemeni, mis toetab CO₂ turu nõuetekohast toimimist, toetaks seega heitkoguste järkjärgulist vähendamist. Seda ka juhul, kui 2030. aasta raamistikus seatakse ELi HKSis kõrgemad eesmärgid. See peaks vähendama riski, et investeeringuid CO₂-heite vähendamiseks tehakse lühiajalises perspektiivis liiga vähe, mis suurendaks kulusid keskpikas ja pikas perspektiivis. Siiski on mitu põhjust, miks turustabiilsusreservi hinnamõjude iga-aastast ulatust ei ole võimalik üksikasjalikult hinnata⁵.

Prognoositakse, et turustabiilsusreservi ja 500 miljoni LHÜ lõpliku kasutuselt kõrvaldamise tõttu hakkavad suhtelised hinnad 3. etapi lõpupoole tõusma. Seega peaks mõju olema suurem kui üksnes sama koguse LHÜde lõpliku kõrvaldamise korral (võimalus 1b). Samuti on sellel tõenäoliselt suurem mõju, kui oleks sarnasel turustabiilsusreservil üksi (nt võimalus 2d). Selle võimalusega kaasneb aga ülejäägi teatav suurenemine 3. etapi lõpus ning seega oleks mõju hindadele väiksem kui suure koguse LHÜde kõrvaldamise korral (võimalus 1a).

4.3. Mõju konkurentsivõimele

Kui ELi HKS-i lühiajalises perspektiivis ei tugevdata, mõjutaks see pikemas perspektiivis ELi konkurentsivõimet. Äärmiselt nõrk CO₂-hinnasignaali, mida ELi HKS on viimasel ajal andnud ning mis võib jääda küllaltki madalale tasemele ka 4. etapis, mõjutaks negatiivselt investeeringuid ja innovatsiooni vähese CO₂-heitega tehnoloogia valdkonnas. See tooks kaasa ka ELi energia- ja kliimapoliitika ning siseturu killustumise. Mida tugevam on lähiajal CO₂-hinnasignaali, seda väiksem oleks negatiivne mõju.

Mis puudutab võimalikke lühiajalisi otseseid kulusid selliste energiamahukate sektorite jaoks, mille puhul on kasvuhoonegaaside heite ülekandumise oht, tuleb märkida, et tõendatud heitkoguste koondandmed 2. etapi kohta näitavad, et tasuta eraldatud LHÜde ülejääk seoses tööstussektori teatatud heitega (v. a. energeetikasektor) on rohkem kui 34 % ehk ligikaudu 895

⁵ Lisateabe saamiseks vt LHÜde müügi edasilükkamist käsitleva mõjuhinnangu punkti 4.1: http://ec.europa.eu/clima/policies/ets/cap/auctioning/docs/swd_2012_xx2_en.pdf

miljonit LHÜd⁶. See hinnang kehtib tööstussektori kohta tervikuna ning on selge, et esineb võimalikke erinevusi sektorite ja käitiste vahel. Prognoositakse, et kui 3. etapi heitkogused on samad mis ükskõik millisel aastal 2. etapis (v.a 2008), siis 3. etapis ülejääk LHÜde jätkuva tasuta eraldamise tulemusena suureneb, võttes arvesse 2. etapist pärit ülejääki.

Kui heitkogused oleksid samad mis 2005. või 2008. aastal, ei piisaks LHÜde jätkuvast tasuta eraldamisest lisaks olemasolevale ülejäägile kogu tööstussektori vajaduste rahuldamiseks ning selleks tuleks osta turult LHÜsid juurde. Sellisel juhul võivad kulud tööstussektori jaoks 3. etapis LHÜ ostuhinna tõttu suurenedada.

Seoses elektrikulude võimaliku lühiajalise tõusuga ELi HKSist tulenevalt (kaudne kulu), võib iga CO₂-hinnale lisanduv euro tähendada tööstussektori jaoks keskmiselt 0,8%-st hinnatõusu võrreldes praeguse hinnaga⁷. Nende numbrite puhul ei võeta arvesse asjaolu, et sellistes liikmesriikides, kus kohaldatakse erandit, mille alusel eraldatakse üleminekuajaperioodil tasuta LHÜsid elektritootmise moderniseerimiseks, prognoositakse, et CO₂-kulude edasikandumine elektrihindadesse on väiksem. Samuti ei võeta arvesse seda, et kõrge CO₂-hinna tõttu väheneb fossiilkütustel töötavate tehaste osatähtsus elektrihinna kujunemises.

4.4. Sotsiaalne mõju

Kui CO₂-hind tõuseb 1 euro võrra, võiks see kodumajapidamistele tähendada keskmiselt 0,5% hinnatõusu praegusega võrreldes⁸. CO₂-heite vähendamise meetmetega vähendatakse ka PM_{2,5}, SO₂ ja NO_x heidet. Stabiilsema CO₂-hinnasignaali kaudu võib CO₂-turg avaldada tervisele positiivset mõju lühiajalises perspektiivis, kuna õhukvaliteet paraneb tänu üleminekule kivisöelt gaasile, ning keskpikas ja pikas perspektiivis, sest uute kivisöel töötavate käitiste rahastamine väheneb. Enampakkumistulud võivad suurenedada ning neid saab kasutada negatiivsete sotsiaalsete mõjude leevendamisele. 2030. aasta raamistiku mõju hindamine näitab, et kui kasutada enampakkumistulusid CO₂-heite vähendamiseks ning laiendada CO₂-heite maksustamist kõigile sektoritele, võivad CO₂-heite vähendamise meetmed suurendada 2030. aastaks tööhõivet 0,2% ehk 430 000 netotöökoha võrra. Mida suurem on mõju CO₂-hinnasignaalile, seda suuremad peaksid ka need mõjud olema.

4.5. Keskkonnamõju

ELi HKSiga hõlmatud sektoritest pärit heite vähendamiseks teatava aja jooksul on määratud kindlaks heite ülempiir. Kuna LHÜde lõplikku kõrvaldamist käsitlevad võimalused (1a, 1b, 3a ja 3b) tähendaksid ülempiiri muutmist 3. etapis, on nendega võimalik heidet rohkem vähendada kui turustabiilsusreservi käsitlevate võimalustega.

⁶ Võib-olla on ettevõtted osa sellest ülejäägist juba maha müünud. Sellisel juhul ei ole kõnealuste LHÜde väärtus ettevõtete jaoks vähenenud, vaid rahalises mõttes see praegu hoopis tõuseb. Andmed hõlmavad kõiki Euroopa Liidu tehingulogisse (ELi tehingulogi) kantud paikseid käitisi, mille tegevusala kood ei ole „põletamine”.

⁷ Liikmesriigi tasandil vahemikus 0,4%–1,7%. Põhineb ELi liikmesriikides toimuva hinnatõusu aritmeetilisel keskmisel (mitte kaalutud keskmine).

⁸ Liikmesriigi tasandil vahemikus 0,2%–1,3%. Põhineb ELi liikmesriikides toimuva hinnatõusu aritmeetilisel keskmisel (mitte kaalutud keskmine).